

УДК 687

ВАЛЕРІЯ ФАРИНА, МАРІЯ БІЛЯНСЬКА
Київський національний університет технологій та дизайну,
Україна

ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА У ЗАКЛАДІ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Мета. *Визначити особливості адаптації викладача в закладі професійної (професійно-технічної) освіти та здійснити аналіз факторів, що впливають на неї для виявлення потреб підготовки у контексті сучасних змін в системі професійної освіти.*

Ключові слова: *адаптація, особливості адаптації, викладач, професійна освіта.*

Постановка завдання. Сучасні тенденції, пов'язані з реформуванням професійної (професійно-технічної) освіти, вимагають від викладачів адаптації до нових умов навчання та викладання. Процес адаптації відіграє важливу роль у формуванні професійної ідентичності викладача. Розуміння своїх ролей і функцій в освітньому процесі є критично важливим для успішної професійної діяльності. Зі змінами у професійній освіті постають нові виклики для викладачів, включаючи інтеграцію нових технологій, зміну методик навчання та необхідність безперервного професійного розвитку. Актуальність теми також підкреслюється необхідністю проведення досліджень щодо ефективності програм підготовки викладачів і підтримки їх адаптації в умовах професійної освіти.

Методи досліджень. Для виконання поставленого завдання використано методи спостереження, узагальнення, аналіз наукової літератури та систематизація набутих даних.

Результати досліджень. Адаптація майбутнього викладача у закладі професійної (професійно-технічної) освіти є багатогранним процесом, що включає не лише набуття знань і навичок, але й соціальну, емоційну та професійну інтеграцію у нове середовище. Вона підпадає під вплив різних факторів, а саме: професійна

підготовка, соціальні, організаційні, особистісні, психологічні, технологічні та зовнішні фактори. Вони взаємодіють між собою і можуть як сприяти, так і ускладнювати процес адаптації майбутнього викладача у закладі професійної (професійно-технічної) освіти. Важливо розуміти їхнє значення для забезпечення успішної інтеграції в освітній процес.

Зміни, які відбуваються в системі вищої освіти, є фундаментальними й потребують розв'язання проблеми підвищення професійного рівня викладача, який усвідомлює свою соціальну відповідальність, уміє бачити нові перспективи розвитку, що можливо лише в контексті концепції неперервності освіти, яка в усіх цивілізованих країнах прийнята за стратегічну [2, С. 220].

Загальний процес професійної адаптації можна розділити на два етапи: попередній довиробничий (навчання у професійній школі) та виробничий. Вважаємо, що навчання у закладах професійно-технічної освіти вирішує багато проблем професійної адаптації, таких як оволодіння фаховими знаннями, вміннями й навичками, наближеними до реальних виробничих тощо [3, С. 20].

У ході аналізу наукової літератури та спостережень чинників впливу на адаптацію викладача в закладі професійної (професійно-технічної) освіти до сучасних викликів, було систематизовано, структуровано та узагальнено особливості адаптації (табл. 1).

Звідси ми можемо визначити, що успішна адаптація майбутнього викладача залежить від його готовності розвиватися в цих ключових сферах, що, в свою чергу, сприятиме підвищенню якості освіти та задоволенню потреб учнів.

Неперервний професійний розвиток і здобуття нових спеціальностей викладачами є складником усієї освітньої системи й спрямовано на розвиток особистісного потенціалу педагога, формування його готовності постійно зростати в цьому напрямі [1, С. 222].

Таблиця 1 – Особливості адаптації викладача

Аспект	Опис
Професійна підготовка	Знання сучасних педагогічних методик і технологій навчання.
Комунікативні навички	Вміння ефективно спілкуватися з учнями, колегами та батьками.
Адаптивність	Готовність швидко змінювати підходи до навчання в залежності від ситуації.
Емоційна стійкість	Здатність справлятися зі стресом та емоційним навантаженням у класі.
Критичне мислення	Уміння аналізувати інформацію та приймати обґрунтовані рішення.
Технологічна грамотність	Використання цифрових технологій для покращення освітнього процесу.
Культурна чутливість	Розуміння, повага та вміння враховувати різноманітність культурних цінностей, традицій здобувачів освіти.
Зворотний зв'язок	Вміння давати і приймати конструктивну критику для покращення навчання.
Творчість	Здатність до генерації нових ідей та методів навчання.
Постійне навчання	Спрямованість на безперервний професійний розвиток і самовдосконалення.

Висновок. Успішна адаптація викладача вимагає від нього активного бажання до професійного розвитку. Неперервне навчання та здобуття нових навичок сприяють формуванню компетентного педагога, готового до змін і постійного вдосконалення в своїй професії.

Література

1. Мартинець Л. А. Залучення педагогів до професійного розвитку у неформальній та інформальній освіті. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2017. № 6. С.15-16. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Otros_2017_6_5.
2. Єрмак Ю. Професійний розвиток викладачів в умовах неперервної педагогічної освіти. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету*. Серія : Педагогіка. 2018. № 1. С. 218-223. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmddpu_2018_1_36.
3. Музальов, О., Шиделко А. Професійна адаптація особистості в процесі вивчення предмета “Культурологія” у ВПУ : навчально-методичний посібник. К.: Педагогічна думка, 2012. 185 с. Режим доступу: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/6122/1/Професійна_адаптація_особистості_в_процесі_вивчення_предмета_Культурологія_у_ВПУ.pdf.